

Cultura protejata a capsunului



Descriere imagine:

Cultura de capsun in camp (tuneluri) - plantatie Hida, judetul Salaj

Potentialul de productie ridicat al capsunului, care poate asigura peste 25 de tone/ha, in conditii favorabile de cultura, preturile bune de valorificare, o productie de 0,5 kg/locuitor si exportul fara piedici, vor mentine aceasta specie inca multi ani in atentia cultivatorilor.

Capsunii sunt primele fructe care apar pe piata, din camp liber, odata cu ciresele cele mai timpurii, si se valorifica la preturi avantajoase.

Unul dintre inconvenientele pietei este ca perioada de recoltare la capsun, la tehnologia clasica, se intinde doar cateva saptamani, incepand cu 15-20 mai, pana in jur de 15 iulie, aceasta in cazul in care folosim soiuri de la cele mai timpurii pana la cele mat tardive. Pentru extinderea perioadei de recoltare se pot folosi plante "€žfrigo", de vigoare mare, care, plantate in camp incepand din luna mai, pot sa asigure o productie de fructe incepand cu luna iulie.

O alta posibilitate este plantarea de soiuri indiferente la fotoperioada, care asigura o productie de fructe incepand cu sfarsitul lunii mai, pana in octombrie. Trebuie mentionat ca aceste soiuri nu produc mai mult, pe o planta, decat soiurile obisnuite, dar tehnologia de cultura este mult mai pretentioasa, avand in vedere ca trebuie sa asiguram recoltatul pentru o lunga perioada de timp, se efectueaza tratamente costisitoare, mai ales datorita presiunii putregaiului cenuziu (*Botrytis cinerea*), iar valorificarea nu se poate face in timpul verii la preturi mult mai mari decat in sezon, datorita concurentei cu alte fructe.

Cultura protejata

O alta posibilitate pentru extinderea perioadei de cultura a capsunului este folosirea spatiilor protejate, a solariilor (tunelurilor) si a serelor. Preturile de valorificare, in extrasezon, primavara timpuriu, sunt mult mai bune decat cele din vara.

Cultura protejata a capsunului se face in tuneluri de plastic (solarii) si in sere, care pot fi reci sau incalzite. In ambele cazuri, avantajele pentru a alege acest sistem de cultura, care, evident, este mai scump, sunt multiple:

- obtinerea unei precocitati mai accentuate, valorificarea fructelor fiind facuta la preturi mari in extrasezon; aceasta precocitate se obtine prin retinerea energiei solare si pastrarea acesteia in spatiul inchis;
- obtinerea unei productii tardive in toamna, datorita aceluiasi efect;
- protejarea florilor de ingheturile timpurii si tardive (pana la -4°C , -5°C), protejarea recoltei de grindina si alte accidente climatice; in toate cazurile se recomanda mulcirea cu folie neagra de plastic si irigarea prin picurare.

Cultura in tuneluri de plastic

Pe piata exista o diversitate foarte mare in ceea ce priveste constructiile care sa asigure o protectie suplimentara a plantelor. Ele pot sa asigure protectia plantelor de la suprafete de cativa zeci de metri patrati pana la suprafete de cateva hectare.

Este greu, de asemenea, de facut o clasificare sau de recomandat o anumita solutie pentru cultura protejata a capsunului. Se poate face o clasificare in functie de marimea tunelurilor, in tuneluri mici, cu inaltimea de pana la 1,2 m, unde accesul se face numai din exterior si tuneluri mari, cu inaltimea de peste 2 m, unde omul are acces direct. In functie de aceasta clasificare se pot prezenta si principalele avantaje si dezavantaje ale culturii protejate.

Tunelurile mici: sunt facute din arce, cu o inaltime variabila, si pot fi fixate direct in pamant sau in suportii speciali, care au fost fixati, in prealabil, in locul de pozitionare a tunelului. Inaltimea variaza intre 0,8 si 1,1 m, dar trebuie asigurata o inaltime de cel putin 0,7-0,8 m de la suprafata stratului de plantare, pentru a avea o aerisire corespunzatoare si o circulatie buna a aerului, care asigura polenizarea. De asemenea, in contact cu folia de plastic, plantele pot sa sufere arsuri importante in zilele calduroase.

Fiecare tunel acopera un singur strat, pe care se planteaza doua randuri de capsuni. In functie de distanta de plantare intre randuri, arcele pot avea o deschidere de 0,9- 1,1 m. Spatiile intre doua tuneluri variaza in functie de configuratia terenului si de posibilitatile de efectuare a lucrarilor, si pot fi intre 0,8 si 1,5 m.

Lungimea tunelului depinde de posibilitatea de irigare, lungimea plasticului, configuratia terenului etc. Aerisirea tunelului se face prin ridicarea foliei de plastic in timpul zilei, in functie de temperatura sau prin perforarea foliei.

Avantajele tunelurilor mici sunt ca pot valorifica si apa de ploaie, posibilitatea de aerisire este mai usoara si sunt mai ieftine.

Dezavantajele: protectia climatica este mai redusa, in cazul unor temperaturi scazute plantele sunt mai expuse inghetului, se lucreaza mai greu, oamenii fiind expusi direct conditiilor climatice (frig, ploaie etc.), protectia fitosanitara este mai dificila, fiind necesara ridicarea foliei pentru a efectua tratamentele fitosanitare.

Pentru valorificarea unor spatii mai putin productive, in multe tari din Europa de vest, se foloseste cultura capsunului in saci de turba neutra, care sunt protejati cu tuneluri de plastic mici, mobile, care

pot fi mutate cu usurinta dintr-un loc in altul.

Tuneluri mari: exista in prezent numeroase tipuri de tuneluri mari, in functie de producator, de la deschideri de 4-5 m pana la 8-8,5 m, si chiar mai mari. Lungimea, in majoritatea cazurilor, este de 50 m (uneori de 60 m), dar poate fi scurtata in functie de necesitati sau configuratia terenului. In functie de deschiderea arcelor si inaltimea tunelului, variaza si latimea foliei de acoperire care va fi utilizata. Avantajele tunelurilor mari sunt multiple: asigura o productie ridicata si stabila, o protectie climatica mai buna, tratamentele fitosanitare sunt mai usor de facut, recoltarea mult mai usoara, cu randament ridicat.

Dezavantajele tunelurilor mari sunt: costul ridicat, mobilitate mai redusa, aerisirea este mai greoaie, necesita un bun sistem de irigare.

Pentru acoperirea tunelurilor exista, in prezent, pe plan european, o oferta foarte bogata de folii, de la cele obisnuite pana la cele termorezistente sau cu substraturi pentru selectia luminii.

Infiintarea culturilor

Tehnologia de infiintare a plantatiei de capsun este asemanatoare cu cea prezentata in tehnologia de cultura in camp deschis, in teren modelat, acoperit cu folie de plastic neagra, prezentata in numerele trecute ale revistei Ferma.

Elemente specifice de tehnologie

- **Montarea tunelurilor** se face dupa infiintarea culturii la tunelurile mari si toamna tarziu pentru tunelurile mici. Si in cazul tunelurilor mari, cand cultura a fost infiintata, se recomanda montarea suporturilor pentru arce toamna tarziu, iar montarea arcelor se poate face toamna tarziu sau in timpul iernii. Acest lucru va usura efectuarea lucrarilor de intretinere pana toamna tarziu, fara a fi stanjeniti de existenta scheletului de tunel.

Daca tunelul exista, si infiintam cultura ulterior, in timpul iernii, se recomanda sa lasam deschis tunelul pana la sfarsitul lunii februarie. O pornire in vegetatie foarte devreme in timpul iernii poate crea inconveniente:

- o pornire rapida in vegetatie a plantelor, datorita temperaturilor mai ridicate, determina, in cazul aparitiei unor geruri de -6°C ... -7°C , brunificarea florilor si este compromisa prima sau chiar a doua recoltare;
- in cazul iernilor foarte blande, in sudul Romaniei, nu va putea fi satisfacuta nevoia de frig a plantelor, daca plantarea s-a facut toamna, cu plante proaspete.
- Plantarea se poate face primavara, cu plante proaspete, sau vara cu plante "frigo". Productia maxima se obtine in primavara urmatoare. Se poate face si o plantare timpurie de toamna, cu plante proaspete, la inceputul lunii septembrie. In acest caz, productia obtinuta va fi ceva mai mica, dar va asigura o folosire mai eficienta a tunelului pentru alta cultura. In general, in cazul culturii protejate, s-a generalizat cultura anuala a capsunului. Astfel, dupa recoltare, se defriseaza cultura la sfarsitul lunii mai si se poate infiinta a doua cultura cu legume, in luna iunie. In general, pretul unei plante certificate de capsun, de foarte buna calitate, este sub pretul unei seminte hibride de legume, astfel ca investitia in materialul saditor nu este foarte mare.
- Polenizarea: una din problemele majore care apare, mai ales in tunelurile mari de plastic, este polenizarea slaba a florilor.

Pentru a sprijini o polenizare buna a florilor, se recomanda:

- o aerisire buna a tunelului;
- folosirea albinelor (in tarile vestice se folosesc bondarii, produsi de firme specializate);
- folosirea unui ventilator;
- manual, pe suprafete mici, se poate folosi un atomizor, ca cel folosit la lucrarile de stropit; se foloseste numai jetul de aer, cu care se trece de doua sau trei ori pe deasupra plantelor, in timpul infloritului.

Cultura in sera

Pentru a obtine o buna productie in sera, la fel ca si in tunelurile de plastic, se face plantarea de vara, la sfarsitul lunii august, cu plante "frigo" sau cu plante foarte viguroase, obtinute prin inradacinare in ghivece nutritive. Spre deosebire de tunelurile de plastic, cultura in sera este mult mai usor de controlat, dar si mult mai scumpa.

Se pot folosi sere reci si sere calde. In cazul utilizarii serelor calde, incalzirea va incepe doar la sfarsitul lunii ianuarie sau la inceputul lunii februarie, dupa ce plantele isi vor fi satisfacut nevoia de frig.

Mulcirea cu plastic negru, plus efectul de sera, vor asigura o recolta cu cel putin zece zile mai timpurie decat in tuneluri, in cazul serelor reci. In cazul serelor calde, in functie de materialul de plantat utilizat, perioada cand se face plantarea si cand incepe incalzirea, se poate obtine o recolta de capsuni oricand in cursul anului.

Aspectele fitosanitare

Putregaiul cenuziu (*Botrytis cinerea*) si fainarea (*Oidium fragariae*) pot sa creeze probleme deosebite in spatii protejate, fiind favorizate de mediul umed, cu temperatura ridicata. Cele doua boli pot provoca sterilitatea staminelor, atacul asupra plantei si asupra fructelor. Se recomanda tratamente preventive pe tot parcursul perioadei de vegetatie. Dupa inceperea infloritului, se va acorda o atentie deosebita aerisirii in timpul zilei, mai ales in zilele insorite.

Valorificarea productiei

Cele mai utilizate ambalaje pentru cultura extratimpurie sunt caserolele de plastic 200 sau 250 g. La sfarsitul recoltarii, ne putem gandi si la ambalaje de 500 g/caserola fiindca, uneori, ultimele recoltari coincid cu cele mai timpurii fructe obtinute din camp.

Nelu Orlaie